

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО ДО РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

SCIENTIFIC SUBSTANTIATION OF THE TECHNOLOGY OF TRAINING FUTURE PRESCHOOL TEACHERS FOR THE DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF SENIOR PRESCHOOLERS

У статті розглянуто проблему підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку. Підкреслюється, що сучасні суспільні виклики вимагають від педагога не лише професійних знань і вмінь, а й високого рівня емоційної компетентності, що забезпечує ефективну взаємодію з дітьми та сприяє гармонійному особистісному становленню дитини. На основі аналізу наукових досліджень у сфері психології та педагогіки обґрунтовано значення емоційного інтелекту як ключової складової соціалізації дошкільників. У статті визначено структурні компоненти педагогічної технології (цільовий, концептуальний, суб'єктивний, змістовий, процесуальний і результативний), які інтегрують знання, уміння, навички та особистісні якості здобувачів освіти. Автором виділено напрями підготовки майбутніх вихователів: освітній, квазіпрофесійний та соціально-гуманітарний, які поєднують теоретичне навчання, практичний досвід і волонтерську діяльність. Особливу увагу приділено етапам реалізації технології (мотиваційний, інформаційно-змістовий, практичний, творчий), що забезпечують поступовий розвиток професійної готовності вихователів до формування емоційного інтелекту старших дошкільників. Охарактеризовано традиційні та інноваційні методи навчання, зокрема інтерактивні, тренінгові, ігрові, рефлексивні й терапевтичні практики, які сприяють розвитку емоційної культури майбутніх педагогів у галузі дошкільної освіти. Доведено, що системне впровадження цієї технології забезпечує формування емоційної чутливості, здатності до саморегуляції, емпатії та педагогічної майстерності вихователя. Запропонована модель технології підготовки спрямована на підвищення ефективності професійної діяльності майбутніх педагогів і, як наслідок, гармонійний розвиток дітей у дошкільних закладах.

Ключові слова: дошкільна освіта, майбутні

вихователі, емоційний інтелект, педагогічна технологія, професійна підготовка.

The article addresses the issue of preparing future preschool teachers to foster the development of emotional intelligence in senior preschool children. It emphasizes that contemporary social challenges require educators not only to possess professional knowledge and skills but also to demonstrate a high level of emotional competence, which ensures effective interaction with children and contributes to their harmonious personal development. Based on an analysis of psychological and pedagogical research, the article substantiates the significance of emotional intelligence as a key component of preschoolers' socialization. The structure of the pedagogical technology (target, conceptual, subject, content, procedural, and result-oriented components) is presented as an integrated system combining knowledge, skills, and personal qualities of future educators. The author identifies three main areas of training: educational, quasi-professional, and socio-humanitarian, which include theoretical learning, practical training, and volunteering activities. Special attention is given to the stages of implementation (motivational, informational-content, practical, creative), which gradually ensure the professional readiness of teachers to foster emotional intelligence in children. Both traditional and innovative teaching methods are described, including interactive, training-based, game-based, reflective, and therapeutic practices, which contribute to the development of emotional culture, self-regulation, empathy, and pedagogical mastery. The study proves that systematic implementation of this technology enables the formation of emotional sensitivity, self-control, and professional competence of future educators. The proposed model of training is aimed at increasing the effectiveness of pedagogical practice and supporting the emotional and social well-being of preschool children.

Key words: preschool education, future teachers, emotional intelligence, pedagogical technology, professional training.

УДК 37.091.3:001.8

DOI <https://doi.org/10.32782/ip/87.24>

Стаття поширюється на умовах
ліцензії CC BY 4.0

Борисенко К.Ю.,

аспірантка кафедри розвитку дитини
раннього і дошкільного віку
Державного закладу «Луганський
національний університет імені Тараса
Шевченка» (Полтава, Україна)

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасне суспільство вимагає від людини не лише високого рівня інтелектуального розвитку, а й сформованої емоційної компетентності, що забезпечує ефективну соціалізацію та гармонійний розвиток особистості. Емоційний інтелект є однією з ключових умов успішної адаптації дитини до умов сучасного світу. У зв'язку з цим важливим завданням системи дошкільної освіти є розвиток емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку, що зумовлює необхідність якісної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до цієї діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останніми роками питання розвитку емоційного інтелекту дітей активно досліджується у працях вітчизняних та зарубіжних науковців (Д. Гоулман, П. Саловей, Дж. Майєр, Л. Савченко, О. Кононко, О. Скрипченко). У дослідженнях зазначених авторів висвітлено роль емоційного інтелекту у становленні особистості дитини, його вплив на успішність соціальних контактів та подальшу адаптацію в суспільстві. Разом із тим наголошується на необхідності підготовки педагогічних кадрів до розвитку емоційної сфери дітей.

У свою чергу, ідеї технологічного підходу в педагогічній науці обґрунтовано в роботах Д. Вербівський, І. Дичківська, І. Котенєва; В. Оніпко, В. Швирка [1, 2, 3, 4].

Технологізація освітнього процесу у закладах вищої освіти обґрунтована в студіях В. Вишківської, М. Вовк, В. Желанової, С. Кравченко, А. Нісімчук, І. Прокопенко, О. Пехота, С. Сисоєва, І. Смагін, О. Янкович [5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14].

Крім того, проблема використання традиційних та інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх вихователів ЗДО до роботи з дітьми ґрунтовно представлена в роботах О. Бартків, Л. Зданевич, Н. Миськова, С. Вітвицької, А. Слободенюк [15, 16].

У контексті підготовки майбутніх вихователів до професійної діяльності питання формування їхньої емоційної компетентності, а також розвитку емоційного інтелекту, та опанування технологіями розвитку емоційного інтелекту дітей залишається недостатньо розробленим.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростаючий інтерес до проблеми розвитку емоційного інтелекту в дошкільному віці та наявність численних досліджень у галузі психології й педагогіки, низка аспектів цієї проблематики залишається недостатньо вивченою. Зокрема, не набуло належного наукового осмислення питання цілеспрямованої професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку емоційного інтелекту саме у старших дошкільників.

Недостатньо розроблено теоретичні засади та практичні підходи до формування у студентів педагогічних спеціальностей спеціалізованих знань і вмінь, що забезпечували б ефективну педагогічну підтримку емоційного розвитку дітей. Водночас не окреслено чіткої структури педагогічної технології, яка б інтегрувала як професійні, так і особистісні компоненти підготовки вихователя у контексті розвитку емоційної сфери дошкільників.

Крім того, залишаються відкритими питання щодо змістового наповнення, форм, методів і засобів реалізації такої технології у вищих педагогічних закладах освіти. Це зумовлює необхідність подальшого наукового дослідження, спрямованого на комплексне обґрунтування й упровадження ефективної моделі підготовки фахівця, здатного забезпечити всебічний емоційний розвиток дитини дошкільного віку.

Метою статті є наукове обґрунтування технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Удосконалення системи професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти обумовлюється необхідністю відповідати новим викликам

суспільства, що динамічно змінюється. Зокрема, дедалі більшої актуальності набуває проблема розвитку емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку, як важливої складової їхньої особистісної зрілості, соціальної адаптації та психологічного благополуччя.

На сучасному етапі в педагогічній науці спостерігається активний інтерес до феномену емоційного інтелекту, що розглядається як здатність розпізнавати власні емоції й емоції інших, керувати ними, формувати емоційно насичені міжособистісні стосунки. Водночас постає завдання формування у майбутніх вихователів відповідних професійних компетентностей, які дозволять їм не лише розуміти значення емоційного розвитку, але й ефективно сприяти цьому процесу у дітей старшого дошкільного віку.

Технологія підготовки фахівця в цьому напрямі має спиратися на міждисциплінарний підхід, поєднувати теоретичні знання, практичні навички й емоційний досвід, що сприятиме формуванню емоційної культури вихователя як особистості та професіонала. Саме така комплексна підготовка дозволить забезпечити якісну реалізацію завдань емоційного виховання у дошкільному закладі.

Обґрунтовуючи технологію підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, варто звернути увагу на компоненти вказаної технології, так, *цільовий компонент* технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників уміщує провідну мету технології, її завдання.

Метою технології визначаємо готовність майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку. Вважаємо, що у процесі професійної підготовки здобувачі мають набути здатності до забезпечення емоційного благополуччя дошкільників, розвитку у них емпатії, емоційного самоконтролю на основі розпізнавання власних емоцій і емоцій оточуючих.

Провідні завдання технології убачаємо в:

- оволодінні майбутніми вихователями сукупності теоретичних знань про сутність емоційного інтелекту та специфіку його розвитку на різних вікових етапах, у тому числі, на етапі старшого дошкільного віку;

- набутті здобувачами відповідних компетентностей щодо упровадження форм, методів та прийомів розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в освітній процесі ЗДО;

- розвитку емоційної сфери майбутніх вихователів задля управління власними емоціями, збереження психологічної рівноваги та моделювання позитивної поведінки.

Концептуальний компонент технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників

відображає провідні ідеї ключової освітньої парадигми, яка інтегрує в собі низку наукових підходів (особистісно-зорієнтований, аксіологічний, компетентнісний, діяльнісний, рефлексивний, технологічний), які розкривають проблему дослідження.

Так, особистісно-зорієнтований підхід є одним з найважливіших, адже ґрунтується на ідеях урахування індивідуальних потреб здобувача, поваги до його особистості, унікальності, думок та почуттів. Очевидно, що у межах такого підходу передбачається створення відповідних умов для майбутнього вихователя, де він має можливість повністю розкрити свій потенціал.

Своєю чергою, у межах аксіологічного підходу акцентовано на системі ціннісно-сміслових орієнтацій майбутніх вихователів, їх моральних принципах та установках щодо дитинства як цінності, майбутньої професії та себе. Аксіологічний підхід спрямовує освітній процес на інтеріоризацію здобувачами необхідної сукупності професійних та особистісних цінностей та смислів.

Компетентнісний підхід орієнтує на формування сукупності знань, умінь, навичок, особистісних якостей здобувачів, що дозволять успішно розвивати емоційний інтелект старших дошкільників у подальшій професійній діяльності.

З ним тісно пов'язаний діяльнісний підхід, оскільки необхідні здатності та компетентності у майбутніх вихователів для розвитку емоційного інтелекту дітей реально сформувати лише у процесі різних видів діяльності (навчальної, соціально-гуманітарної, квазіпрофесійної, самоосвітньої тощо).

Технологія підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників урахує ідеї рефлексивного підходу, так як надважливим є аналіз здобувачами освіти власних емоцій, вміння контролювати їх та усвідомлювати можливі наслідки. Шляхом рефлексії у майбутніх вихователів формується емоційно-особистісне ставлення до певних педагогічних явищ, готовність до педагогічної діяльності; розвиваються емпатійні прояви, поглиблюється інтерес до обраної професії; формується адекватну самооцінка тощо.

Технологічний підхід передбачає використання сукупності традиційних та інноваційних форм, методів, прийомів, засобів роботи із здобувачами у різних напрямках діяльності з метою їх якісної підготовки до розвитку емоційного інтелекту дошкільників.

Зазначимо, що технологія підготовки майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників базується на низці принципів, а саме: загальні та специфічні.

До загальних принципів відносимо:

– принцип урахування індивідуальних особливостей майбутніх вихователів ЗДО – урахування

унікальності, психологічних особливостей, специфіки емоційної сфери здобувачів;

– принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу – професійна підготовка майбутніх вихователів будується на основі визнання суб'єктності та рівноправності здобувача, з використанням відповідних студентоцентризованих педагогічних технологій взаємодії;

– принцип взаємозв'язку теорії з практикою – системне поглиблення набутих ЗУН через різні види діяльності (навчальна, соціально-гуманітарна, квазіпрофесійна тощо);

– принцип активного навчання, який реалізовується шляхом використання інтерактивних педагогічних технологій та занурення здобувачів в активну взаємодію з дітьми раннього і дошкільного віку.

Визначимо і специфічні принципи технології, до яких ми віднесли:

– принцип соціально-емоційного навчання, що передбачає навчання через усвідомлення власних емоцій, емоційних станів інших, налагодження відповідної інтеракції з оточуючими на основі емпатії тощо;

– принцип емоційної рефлексивності, коли кожен вид діяльності супроводжується рефлексією з приводу власних емоцій, почуттів, досягнень для подальшої імплементації відповідного принципу в систему дошкільної освіти;

– принцип співпраці ЗВО з різними соціальними інститутами з метою занурення здобувачів освіти у різні види педагогічної інтеракції з дітьми.

Суб'єктний компонент технології репрезентовано всіма учасниками освітнього процесу у ЗВО, які задіяні у професійній підготовці майбутніх вихователів, а також дітьми й вихователями-практиками.

Майбутні вихователі ЗДО є провідними суб'єктами, на який спрямовано безпосередні дії. Саме здобувачі є безпосередніми учасниками освітнього процесу, які проходять підготовку до розвитку емоційного інтелекту у дошкільників шляхом становлення власної суб'єктності під час набуття необхідних компетентностей.

Викладачі ЗВО, які задіяні у професійній та фаховій підготовці майбутніх вихователів – також є суб'єктами модельованої технології, оскільки саме від них залежить перебіг та якість освітнього процесу, імплементація принципів, форм, методів та засобів роботи із здобувачами, вибудовування суб'єкт-суб'єктної взаємодії між всіма учасниками.

Діти старшого дошкільного віку та вихователі-практики, з якими здобувачі мають можливість взаємодіяти під час всіх видів практик та у процесі соціально-значущої діяльності також виступають важливими суб'єктами технології.

Змістовий компонент технології представлений напрямками діяльності, до яких залучений

майбутній вихователь ЗДО, а саме: освітній, квазі-професійний, соціально-гуманітарний.

Зупинимось на цьому більш детально. Так, освітній напрям передбачає різні види роботи із здобувачами у межах обов'язкових та вибірко-вих освітніх компонентів протягом чотирьох років навчання. Освітній напрям охоплює взаємодію всіх учасників освітнього процесу ЗВО у рамках реалізації навчального (лекції, практичні роботи, семінарські заняття, консультації, тренінги) та наукового (круглі столи, науково-практичні конференції) процесів, також цей напрям передбачає роботу з професорсько-викладацьким складом ЗВО (освітні тренінги та тренінги з профілактики емоційного вигорання). Важливим завданням у межах освітнього напрямку діяльності є опанування майбутніми вихователями базових знань про особливості формування дітей дошкільного віку, ефективні форми та методи співпраці з дошкільниками, формування уявлень про категорію «емоційний інтелект особистості» та розвиток емоційного інтелекту у дітей старшого дошкільного віку. Отже, метою означеного напрямку є надати теоретичні знання та інструменти педагогічної взаємодії для майбутніх вихователів ЗДО.

Своєю чергою, *квазіпрофесійний напрям* реалізується під час усіх видів педагогічних практик, де здобувач має можливість безпосередньої інтеракції з дітьми старшого дошкільного віку.

У межах даного напрямку роботи майбутні вихователі ЗДО залучені до підготовки та проведення різних форм роботи з дошкільниками (заняття, екскурсії, прогулянки, свята/розваги), супроводу дітей під час режимних моментів в ЗДО, роботи з педагогічним колективом тощо. Основним завданням визначеного напрямку діяльності є отримати практичні вміння та навички у комунікації з дітьми старшого дошкільного віку, сформуванню основні професійні компетентності. Метою квазіпрофесійного напрямку є удосконалення та розширення теоретичних знань, набуття необхідних практичних умінь та навичок; формування майбутніх вихователів, які повністю усвідомлюють сенс професії вихователя.

Окремо, виділяємо *соціально-гуманітарний напрям*, який передбачає залучення здобувачів вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» до участі, організації та проведення різноманітних заходів соціально-значущого спрямування (свята-розваги, організація дозвілля для дітей з особливими освітніми проблемами, дітей позбавлених батьківського піклування, дітей загинувших учасників бойових дій, дітей ВПО тощо). Завданням соціально-гуманітарного напрямку, вважаємо залучати майбутніх фахівців дошкільної ланки до добровільної діяльності та сприяти усвідомленій волонтерській діяльності здобувачів вищої освіти, заохочувати до прояву власних ініціатив у сфері волонтерства, що стане можливим завдяки

співпраці ЗВО із різними соціальними інститутами.

Отже, визначені напрями роботи із здобувачами у межах технології спрямовані на комплексну підготовку майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого віку.

Процесуальний компонент технології передбачає її реалізацію відповідно до етапів з використанням спектру форм та методів роботи на кожному з них.

Провідними етапами технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників: мотиваційний, інформаційно-змістовий, практичний та творчий.

Так, *мотиваційний етап* технології підготовки майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників відіграє ключову роль у формуванні внутрішньої зацікавленості здобувачів у професійній підготовці та розвитку їхньої емоційної чутливості. На мотиваційному етапі створюється основа для усвідомлення значущості емоційного інтелекту як важливого компонента успішної педагогічної діяльності та розвитку дітей старшого дошкільного віку.

До провідних завдань означеного етапу відносимо: усвідомлення майбутніми вихователями важливості емоційного інтелекту у становленні особистості; стимулювання інтересу до самоосвіти та саморозвитку в напрямі власної емоційної сфери; формування позитивної установки на застосування форм і методів розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників.

Інформаційно-змістовний етап технології спрямований на формування сукупності знань та уявлень майбутніх вихователів про сутність, зміст та специфіку емоційного інтелекту особистості, у тому числі на етапі дошкільного віку, а також про форми і методи роботи з дітьми в означеному напрямі. Тож, даний етап є ключовим у засвоєнні теоретичних знань і практичних основ щодо емоційного інтелекту, що стане можливим у межах освітнього, квазіпрофесійного та соціально-гуманітарного напрямку роботи.

До провідних завдань етапу зараховуємо:

- формування у здобувачів знань про сутність емоційного інтелекту, його складові;
- формування розуміння майбутніми вихователями психологічних засад і специфіки емоційного інтелекту на різних вікових етапах;
- опанування змісту технологій і методик розвитку емоційного інтелекту у дітей старшого дошкільного віку;
- формування уявлень про емоційно сприятливе середовище в ЗДО.

На *практичному етапі* технології майбутні вихователі ЗДО мають відпрацювати реальні навички й уміння розвитку емоційного інтелекту дітей та створення відповідного середовища в ЗДО.

Провідними завданнями етапу є:

- формування у майбутніх вихователів здатності до організації різних видів діяльності, що сприяють розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників;

- відпрацювання навичок діагностики емоційних станів дошкільників;

- формування рефлексивної компетенції щодо аналізу власних емоційних реакцій та поведінки у процесі взаємодії з дітьми та їх батьками.

I, нарешті, *творчий етап* має на меті сформувати вміння самостійно ініціювати, організовувати та реалізовувати різні види активності для старших дошкільників з метою розвитку у них емоційного інтелекту у межах наукової, квазіпрофесійної та соціально-гуманітарної напрямів діяльності.

Творчий етап є кульмінацією процесу підготовки майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, яка дозволяє їм самостійно реалізовувати квазіпрофесійну та наукову діяльність незалежно від викладача.

У межах означеної технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку доцільно інтегрувати традиційні та інноваційні форми та методи роботи з майбутніми вихователями на кожному з визначених етапів.

Так, традиційними визначаємо *лекції, практичні заняття, педагогічні практики (ознайомча, навчальна, виробнича, організаційно-методична)*.

Як зазначають М. Матішак та І. Скоморовська, практичні навички формуються у майбутніх фахівців дошкільної освіти під час практичних занять із нормативних і вибіркокових дисциплін (моделювання, проєктування, заняття з елементами тренінгу), проходження різних видів педагогічної практики (навчальна, виробнича тощо), а також використання потенціалу неформальної освіти (тематичні вебінари та онлайн-курси для розвитку комунікативних навичок, стресостійкості емоційної саморегуляції педагогів, із проблем розвитку емоційного інтелекту та психоемоційної підтримки дітей і дорослих тощо). Доречним у контексті досліджуваної проблеми є ознайомлення майбутніх педагогів із практичними порадами психологів, особливо в умовах війни [17]. Така форма взаємодії з майбутніми вихователями, як лекція є основою для формування базових теоретичних знань, адже саме завдяки такій формі відбувається систематичний та послідовний виклад навчального матеріалу.

Щодо практичних занять, ця форма організації освітнього процесу ЗВО є ефективною, так як сфокусована на сформованості необхідних практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти.

Під час реалізації різного виду педагогічних практик, здобувачі спеціальності «Дошкільна освіта» можуть відпрацювати та вдосконалити отримані під час теоретичної та практичної частин курсу знання, вміння і навички.

Схарактеризуємо інноваційні форми та методи формування готовності майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників.

Інтерактивні методи навчання, а саме: *метод «емоційного кола»* (обговорення власного емоційного досвіду у групі, аналіз емоційних ситуацій; розвиток навичок усвідомлення та регулювання емоцій); *кейс-метод* (розбір реальних ситуацій з роботи вихователів, де потрібно вирішити емоційно значущі педагогічні проблеми; формування вміння аналізувати поведінку дітей та обирати відповідні стратегії взаємодії); *метод моделювання педагогічних ситуацій* (відпрацювання способів реагування на емоційні прояви дітей у різних ситуаціях (агресія, страх, радість, тривожність); виховання емоційної стійкості у майбутніх педагогів); *групові дискусії та дебати* (аналіз наукових підходів до розвитку емоційного інтелекту у дітей; дискусії щодо ролі вихователя у створенні емоційно безпечного середовища); *метод проєктів* (здобувачі вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» розробляють, створюють міні-програми або методичні розробки для роботи з емоціями дітей (ігри, тренінги, казки)); розвиток креативності та здатності до розробки інноваційних педагогічних технологій).

Тренінгові та ігрові методи навчання: *тренінги емоційної компетентності* (вправи на розпізнавання та вираження власних емоцій; розвиток емпатії та навичок активного слухання; техніки саморегуляції та управління стресом); *рольові ігри* (здобувачі освіти грають ролі вихователя та дитини у змодельованих ситуаціях, вчать розуміти дитячі емоції та реагувати відповідним чином); *психогімнастика* (виконання рухових вправ, що сприяють розкриттю емоцій (мімічні вправи, пластичні етюди); формування невербальної виразності, важливої для роботи з дітьми); *техніки релаксації та зняття напруги* (дихальні практики, методи аутотренінгу; формування навичок саморегуляції, які допоможуть педагогам контролювати власний емоційний стан у роботі з дітьми).

Методи рефлексії та самопізнання, такі як: *метод «емоційного портрета»* (створення студентами візуального або текстового опису власного емоційного інтелекту (сильні та слабкі сторони)); *педагогічний щоденник емоцій* (щоденний аналіз емоційних станів у процесі навчання та педагогічної практики); *рефлексивні бесіди та анкетування* (визначення рівня власної емоційної компетентності; аналіз змін у ставленні до роботи з дитячими емоціями).

Цифрові технології (освітні платформи та онлайн-курси), мобільні застосунки для розвитку емоційного інтелекту (Mindfulness Apps (Headspace, Calm) – розвиток емоційної саморегуляції, EmoTrainer – вправи для розпізнавання емоцій); відеоаналіз (перегляд і аналіз відеоситуацій із взаємодії вихователя та дітей);

Методи творчої терапії (казкотерапія – використання терапевтичних казок для навчання дітей розуміти та виражати емоції; арт-терапія – малювання емоцій, створення «емоційного щоденника»; використання або створення метафоричних асоціативних карт; драматизація – театралізовані вистави з акцентом на емоційні прояви персонажів; музикотерапія – прослуховування музики для аналізу та вираження емоцій).

Результативний компонент відображає прогнозований результат технології – готовність майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку.

Ґрунтуючись на викладеному вище, маємо можливість визначити технологію підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку як цілісну сукупність взаємопов'язаних компонентів (цільовий, концептуальний, суб'єктний, змістовий, процесуальний та результативний), що забезпечує системний процес формування у здобувачів теоретичних знань, практичних умінь і професійних компетентностей задля ефективного розвитку в дітей емоційного інтелекту шляхом поступової реалізації етапів (мотиваційний, інформаційно-змістовий, практичний, творчий) з використанням традиційних та інноваційних форм і методів роботи на кожному з них.

Висновки. Таким чином, підготовка майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників є важливим напрямом модернізації системи педагогічної освіти. Запропонована технологія передбачає комплексний підхід, що включає теоретичну, практичну підготовку, формування рефлексивної культури та організацію педагогічної практики. Ефективність реалізації цієї технології сприятиме підвищенню якості професійної діяльності вихователів, а отже, і гармонійному емоційному розвитку дітей дошкільного віку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вербівський Д. Інноваційні технології в закладі вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 2 (53). 2023. С. 30–33.
2. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Академвидав. 2004. 352 с.
3. Котенєва І. С.; Швирка В. М.; Котенєва Ю. М. Інноваційні технології організації освітнього процесу в закладах вищої освіти: навчально-методичний посібник для опанування ОК здобувачів вищої освіти (другого магістерського рівня) освітньо-професійної програми «Педагогіка вищої школи», спеціальності 011 Освітні педагогічні науки. Держ. закл. «Луган.

нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2023. 176 с.

4. Оніпко В., Япринцев Т., Келемеш А. Технологізація освітнього процесу як об'єктивна тенденція розвитку сучасної професійної освіти. *Українська професійна освіта. Ukrainian Professional Education*. 2022. С. 47–55.

5. Вишківська В. Формування у майбутніх учителів здатності до конструювання навчально-пізнавальної діяльності школярів. «Теорія і методика професійної освіти». Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2006. 219 с.

6. Вовк М., Хомаківська С. Технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2019. Вип. 2 (16). С. 39–48.

7. Желанова В. Розвиток рефлексивної компетентності та суб'єктності як ознак обдарованої особистості майбутнього педагога у ВНЗ. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 118–122.

8. Кравченко С. Теорія і практика технологізації освіти в Україні в контексті інтеграційних процесів. *Український Педагогічний журнал*, (2). 2024. С. 57–69.

9. Нісінчук А. С. Технологія інноваційної освіти. Монографія. Луцьк: «Твердиня». 2013. С. 456.

10. Прокопенко І. Ф. Інноваційні технології підготовки вчителів в умовах євроінтеграції. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 2. С. 81–85.

11. Пехота О. М. Технології педагогічної освіти: мета, зміст, особливості застосування у сучасних умовах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2013. Вип. 1. С. 26–31.

12. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: коротка характеристика сутнісних ознак. Педагогічний процес: теорія та практика. 2006. Вип. 2. С. 127–131.

13. Смагін І. І. Педагогічна технологія і методична система в шкільному навчанні. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 1. С. 40–43.

14. Янкович О. І. Освітні технології вищої школи України: проблеми та перспективи: монографія / Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, Ін-т педагогіки і психології. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. 208 с.

15. Зданевич Л. В. Модель професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до роботи з дезадаптованими дошкільниками. Житомир, 2016. С. 136–154.

16. Бартків О. С., Дурманенко Є. А., Дурманенко О. Л. Інноваційні технології професійної підготовки майбутніх вихователів до інтегрованого навчання. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2022. Вип. 52 Том 1. С. 76–80.

17. Матішак М., Скоморовська І. Підготовка майбутніх вихователів ЗДО до психоемоційної підтримки дітей раннього і дошкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*, Вип. 1, 2024. С. 98–104.

Дата першого надходження рукопису до видання: 08.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 27.10.2025
Дата публікації: 20.11.2025